

apw

1953

VASARIS

Nr. 2

1953 VASARIS Nr. 2

Redaguoja: *Pranas Naujokaitis*

Leidžia

LIETUVIŲ KULTŪROS
INSTITUTAS

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn.

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Pr. Naujokaitis, 924 Madison St., Brooklyn 21, N. Y.

Šio numerio viršelis ir pieštos iliustracijos — dail. *P. Osmolskio*.

ŠIAME NUMERYJE:

1. Z. Gavelis, PAVERGTOSIOS LAISVĖS MINĖJIMAS	33
2. TREMTINIŲ DAINA	33
3. J. Minelga, TĖVYNĖ GINTI	34
4. D. Lipčiūtė, PIRMYN ŽENGTE	34
5. Marių Žuvėdra, VYTAUTO BELAISVIS	36
6. L. Žitkevičius, LĖLYTĖ GRAŽUOLYTĖ	41
7. S. Rožytė, VARLIŲ KARALIUS	42
8. P. Jurkus, DU DRAUGAI	48
9. J. Gailius, KELIONĖ IŠ BETLIEJAUS	49
10. A. Bendorius, NUOTYKIS ANT LYDUVĖNŲ TILTO	51
11. S. Varpė, ĮSIGIJAU MAŽYTĘ LIETUVOS DALELĘ	52
12. V. Jonikas, MAŽASIS AUKOTOJAS	53
13. V. Čižiūnas, GEDIMINAS — DIDYSIS LIETUVOS ŠEIMININKAS	54
14. B. Golevegaitė, TĖVYNĖS ILGESYS	57
15. G. Serapinaitė, PRO ATSISKYRĖLIŲ TROBELĖS LANGĄ	57
16. A. Bernotas, NEVARTOKIME SVETIMŲ ŽODŽIŲ	60
17. Jonukas, LAIŠKAS IŠ ANGLIJOS	61
18. UŽDAVINIAI, MİSLĖS	63
19. TAŠKŲ DĖDĖS DOVANOS	64
20. LAIŠKAI REDAKTORIUI	viršelyje

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: P. Naujokaitis, Brooklyn, N. Y. February, 1953. Vol. 4, No. 2. Subscription: \$3.00 yearly. Outside U.S.A. — \$3.50 yearly. Single Copy 30c. Entered as second-class matter at the post office at Putnam, Conn.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

PAVERGTOSIOS LAISVĖS MINĖJIMAS

ZIG. GAVELIS

Karo Muziejaus bokštą dengia sniegas,
Ir vėliavos raudonos smurtą mena.
Aplink tylu, tarytum nieks čia negyvena;
Lyg kad užburtas, lyg kad išmiręs miestas miega.

Neskuba minios į tautos šventovę,
Nieks negieda himno, ir varpų garsai jo nepalydi,
Maldos už žuvusius negroja invalidai —
Nežinomiems kariams vien kartuvės prie aikščių stovi.

Apkritęs snaigėms kraštas, tartum miega,
O vėliavos raudonos — lyg išlietas kraujas ...
Miškuose už laisvę partizanai kaujas
Ir krauju, lyg vėliavas, nudažo sniegą ...

TREMTINIŲ DAINA

Mes išeinam numirti už kraštą,
Duokit žemės nors saują savos,
Krauju lieka pašventintas kraštas,
O lietuvi, nepamiršk Lietuvos.

Tolo vieškeliai, baltos sodybos,
Kloniai, upės, takeliai gimtinių.
Veidu riedančios ašaros byra,
Kai keliaujam bedaliai tremties.

Linko liepos sidabro šakelės,
Puikiais medžiai žiedais apsikrovė.
Akmenėliai pravirko ant kelio,
Kai mus veža Sibiro šaltin.

Tą dainą dainuoja tremiami į Sibirą iš savo Tėvynės lietuviai ...

TĖVYNĖ GINTI

JONAS MINELGA

Balnok, tėveli, man ristą žirgą,
Prisek kardelį man prie šalies!
Broleliai laisvės taip pasiilgo —
Girdžiu aš skundą jų širdies.

Sapne mačiau tėvynę savo:
Rankas ji tiesė į mane.
Mirties sparnai ten plevėsavo
Ir skendo kraujas Nemune.

Mačiau ir pilį Gedimino —
Ne mūs ten plazda vėliava.
Rauda atplaukia nuo Rambyno:
Vergijos pančius Lietuva.

Balnok, tėveli, juodbėrėlį —
Tėvynę ginti josiu aš.
Vaitoja brolis, seserėlė,
O, kas laisvužę jiems nuneš?!

PIRMYN ŽENGTE...

DANUTĖ LIPČIŪTĖ

Viens, du, trys — žvaliai minu:
Augsiu Lietuvos kariu;
Su mūsų himnu ir daina
Žengsiu Kauno aš gatve.

Vis pirmyn Karo Muziejun,
Laisvės Varpas skambės vėlei,
Milžinai kapuos pabus,
Karžygių dvasia nežus...

Sidabrinis kyla dūmas
Ir liepsnelės vingiais stumias,
Giesmės aidas invalidų,
Kaip balandis, jau praskrido...

O iš ten keliais smėlėtais —
Laisvės raktas kur paslėptas,
Kur sostinė, kur širdis,
Gedimino kur pilis...

Viens, du, trys — pirmyn žengte!
Kelkis, mano Lietuva,
Tau kentėt gana jau bus:
Aš kareivis jos narsus!...

Vytauto Belaisvis

Istorinė pasaka

MARIŲ ŽUVĖDRA

SENOVĖS Lietuva buvo garsi neapkabinamais šimtamečiais ąžuolais ir gilaus amžiaus vyrais. Kai kurie iš jų net savo metų skaičių buvo pamiršę. Tiktai iš to, kad jie buvo matę daugybę karų ir kad dabar jau neapkabinamus miško medžius atsiminė buvus plonučius ir kaip nendres lankstomus vėjo — galėjai numanyti, kokie tie vyrai buvo seni. Jie daug buvo matę, daug žinojo ir daug atminė, bet tokios šaltos žiemos, kaip tada buvo, ir jie nebegalėjo atminti.

Sniego pusnyne palaidota, ežero leduose sukaustyta, stovėjo vieniša Trakų sena pilis. Tuščia ji buvo, kaip iššluota, jei neskaitysim vaikų ir senų karšinčių, kurie, pavargę nuo garbingų žygių ir karų, dabar pilyje ieškojo saugios prieglaudos. Seniai jau po kelis kartus išpasakojo savo karo žygius su visokiais nuotykiiais, pavojais, karo grobiu ir daugybe belaisvių. Moterys, besukdamos ratelius, išdainavo visas dainas ir išsekė visas pasakas. Nebuvo nieko naujo, kas galėtų pajvairinti ilgas ir nuobodžias laukimo valandas. Ypač nuobodžiavo ir nerimo vaikai.

Kai nakties tamsa apgaubdavo miškus, o platų ežerą mėnulis šaltu sidabru apliedavo, tada prie pilies sienų atsėlindavo peralkusių vilkų gaujos ir būriai meškų atslinkdavo. Nors vaikai žinojo, kad storos pilies sienos juos gerai saugoja nuo žvėrių, bet vistiek šiurpas pagaugomis per nugaras nubėgdavo, girdint, kaip mauroja meškos ir kaip gūdžiai staugia vilkai. Arkliai, ir tie, net suprunkti bijodavo arkli-dėse, o šunės, į kamuolius susirietę, gulėdavo būdose, kol ryto aušra nuvaikydavo išalkusius miško atėjūnus. Ir taip siaubingos naktys keisdavosi į nuobodžias dienas, o šios — vėl į naktis. Atrodė, kad niekad os nebus jokios permainos.

Pasitaikydavo kartais, kad įprastą dienos nuobodumą pertraukdavo trimito garsas. Tai buvo ženklas, kad žvalgas, sėdėdamas pilies bokšte, pastebėjo ką nors artėjant pilies link. Tuoju atsidarydavo sunkūs pilies vartai, geležimi ir variu apkaustyti. Šešios poros ginkluotų raitelių išjodavo ant viešo kelio sargybos postų užimti.

Tris kartus keleivis turėdavo savo reikalą pasakyti ir savo pasiuntinybės ženklus parodyti. Jeigu viskas pasirodydavo tvarkoje, vėl pasigirdavo sutartinis trimito garsas. Šį kartą ne iš bokšto, bet iš trijų sargybos postų. Tada pilies užvaizda su raktininku ir kitais palydovais eidavo pasitikti sargybinių lydimą svečią.

O tokių svečių tą gilią žiemą dažniausiai būdavo Didžiojo Kunigaikščio pasiuntinys iš karo lauko. Ant nuvaryto arklio ir pats išvaręs jis pasirodydavo pilyje.

Pilies kieme tuojau nuaidėjo mušamas būgnas. Išgirdę jo garsą, žilagalviai seniai, tarsi šikšnosparniai, išbaidyti iš visų pilies kampų, tylūs ir susimąstę, rinkosi į didžiąją pilies menę. Tai kunigaikštienė šaukė pilies tarybą išklausyti nuo kunigaikščio atneštos žinios.

Iš to, kad posėdžiai būdavo trumpi, o seniai palikdavo menę dar tylesni, suprasdavo visas dvaras, kad žinios buvo liūdnos. Dar didesnė tyła, lyg sunkus gedulas, užviešpataudavo pilyje.

Jeigu vaikai mėgindavo tada pasakų prašyti, juos paguosdavo tik tuo, kad, girdi, barsukas jau seniai apsivertęs ant kito šono. Aiškinti daugiau nereikėdavo. Kas nežino, kad barsukas verčiasi ant kito šono pačiame viduržiemyje. Vadinasi — pavasaris nebe toli. Vidurdieniais jau tekėdavo nuo stogų vanduo, o rytais karojo ilgos ledo žvakės.

Vieną dieną, kai saulutė buvo jau tiek kaitri, kad sušalusį sniegą pavertė į korį, vėl pasirodė raitelis. Jo žirgas vos laikėsi ant kojų. Bet pats raitelis nuovargio nerodė. Džiaugsmas spindėte spindėjo iš veido, sniegais ir purvu apdrabstyto. Nekreipdamas dėmesio net į savo išorę, tuojau paprašė nuvesti jį tiesiog pas kunigaikštienę. Didysis Kunigaikštis buvo įsakęs nedelsti nė minutės — pranešti jo mylimai žmonai apie didelę pergalę.

Gyvenimas pilyje virte užvirė. Iš lūpų į lūpas ėjo žinia, kad Kunigaikštis paėmęs daug belaisvių, kurie jau esą pakeliui į pilį. Reikėjo pasiruošti juos sutikti.

Bedavinėdama įsakymus, betvarkydama visą ruošą, kunigaikštienė net vaikus pamiršo. Kai pavargusi atsisėdo moterų seklyčioje prie lango, pastebėjo, kad mažojo Vytauto nebuvo vaikų būryje. Vardu jį pašaukė, tarnų paklausinėjo, kambarius apieškojo, o Vytauto — lyg nebūta. Tarsi skradžiais žemės būtų prasmegęs. Kunigaikštienės veidas, taip dar neseniai džiaugsmu prašvitęs, giliu rūpesčiu apsiniaukė. O galingieji dievai! — argi sūnų nelaimė būtų ištikusi! — būkštavo jautri motinos širdis.

Kunigaikštienė jau buvo pasirengusi leisti pilies šaukliui apgarsinti įvykusią nelaimę, bet netyčia ji dar užsuko į ginklų ir medžioklės kambarį. Ant meškos kailio sėdėjo ten mažasis Vytautas.

Nei sunkių durų girgždesys, nei motinos žingsniai nepatraukė mažojo kunigaikščio dėmesio. Taip jis buvo įsigilinęs į nepaprastą darbą. Ant jo kelių gulėjo mažas kardas, kurį kartą Kęstutis jam buvo parnešęs, grįždamas iš karo. Vytautas tada nepaprastai juo džiaugėsi. Iškapojo visas dilgėles ir varnalėšas, augančias pilies kiemo pa-

tvoriuose. Bet paskui kardas nusibodo, kaip ir visi seni žaislai. Net buvo pradėjęs rūdyti. Dabar Vytautas laikė jį ant kelių ir atsidėjęs šveitė.

— Kodėl jis čia dabar? Argi Vytautas visai nesidomėjo ir nesidžiaugė, kad greitai grįš jo tėvas, kaip karo karžygys? Kodėl jis nežaidžia nugalėtojus ir belaisvius kartu su kitais vaikais ant pilies kiemo? — galvojo motina, slapta žiūrėdama į sūnų.

— Sūnau, juk tu žinai, kad tavo tėvas — Didysis Kunigaikštis — laimėjo didelį mūšį. Karas greitai baigsis. Ryt ar poryt sulauksime atgabenant karo grobį ir belaisvius. O ką tu manai daryti su savo kardu, sūnau? — atsargiai prašneko motina.

Vytautas, nepakėlęs galvutės, klausė tų motinos žodžių, o paskui, dar vis tebešveisdamas kardą, mėgino paaiškinti:

— Mama, tie žmonės, kuriuos kaip belaisvius atvarys į mūsų pilį, yra kalti, kad Didysis Kunigaikštis taip sunkiai ir ilgai turėjo kariauti, kad turėjo palikti tave, mama, ir mane. Jie taip pat kalti, kad žuvo Mirgos ir Arūno tėvas ir daug, daug mūsų žmonių...

Ašaromis pasruvo Vytauto akutės. Kunigaikštienė niekados nebuvo mačiusi tokio susijaudinusio sūnaus. Ji atsisėdo šalia jo ant meškos kailio ir vieną ranką uždėjo ant nublizginto vaikiško kardo.

Ji prisiminė, kad šį rytą karčiai raudėjo Mirga ir Arūnas, kai Kunigaikščio pasiuntinys tarpe kitų žuvusių paminėjo ir Panerių vaivados vardą. Bet dabar jie, užmiršę savo nelaimę, jau linksmi žaidė su kitais pilies vaikais. Tai kągi bus sugalvojęs Vytautas? Kunigaikštienė niekados nemanė, kad jos sūnus taip skaudžiai išgyveno tėvo nebuvimą ir sunkią pilies nuotaiką.

— Taip, sūnau. Tu sakai tiesą. Jie yra kalti. Bet kam gi kardas, sūnau, — antrą kartą paklausė kunigaikštienė Birutė savo mažąjį sūnų.

— Mama, aš noriu padėti savo tėvui, — atsakė Vytautas truputį nekantriai. — Kai atvarys belaisvius, visus juos šituo kardu iškaposiu! — pabrėžė Vytautas savo pasiryžimą pakeltu balseliu.

Kunigaikštienė paslėpė savo šypsni, kiek patylėjo ir tada visai rimtai pradėjo aiškinti savo sūnui:

— Sūnau, kai tu užaugsi, bus tavo pareiga šalia savo tėvo joti į karą. Tėvas išmokys tave sumušti priešą ir laimėti. O aš noriu, sūnau, kad tu tada prisimintum šiuos mano žodžius: būk kilnus karys, kaip tavo tėvas Kęstutis. Jis niekados neužpuolė savo priešų slapta ar klastingai, bet visados davė žinią, kad jis skelbia karą. Geras ir kilnus karys niekados nepuola beginklio žmogaus, sūnau. Kai atvarys belaisvius, jie jau neturės ginklų. Juos būtų lengva išžudyti, bet tai negarbinga ir nedora... Džiaugiuosi, kad tu nori padėti tėvui. Aš tau paaikškinsiu, kaip tai galėtų padaryti. Daugelis belaisvių bus buvę sužeisti mūšio lauke. Atliekamose dvaro patalpose įsakiau įrengti karo ligoninę. Liepsiu ją pavadinti tavo vardu ir jos priežiūrą tau paveisiu. Rūpinkis, sūnau, kad jie būtų gydomi ir prižiūrimi... Kai Didysis Kunigaikštis pasirašys su kryžiuočių magistrų karo paliaubas, mes turėsime visus belaisvius grąžinti. Tegul jie grįžta į savo kraštą, kaip Trakų pilies valdovo draugai, o ne kerštu degą priešai. Tada tavo tėvui bus lengviau juos nugalėti kitą kartą kovos lauke...

Vytautas atydziai klausėsi motinos žodžių. Kunigaikštienė švelniai ištraukė kardą iš devynerių metų sūnaus rankos, apkabino sūnų ir jau beveik pašnibždomis su meile jam pasakė:

— Tavo tėvas atėmė iš priešų ginklus karo lauke, o tu, sūnau, atimk kerštą ir neapykantą iš tų žmonių širdžių...

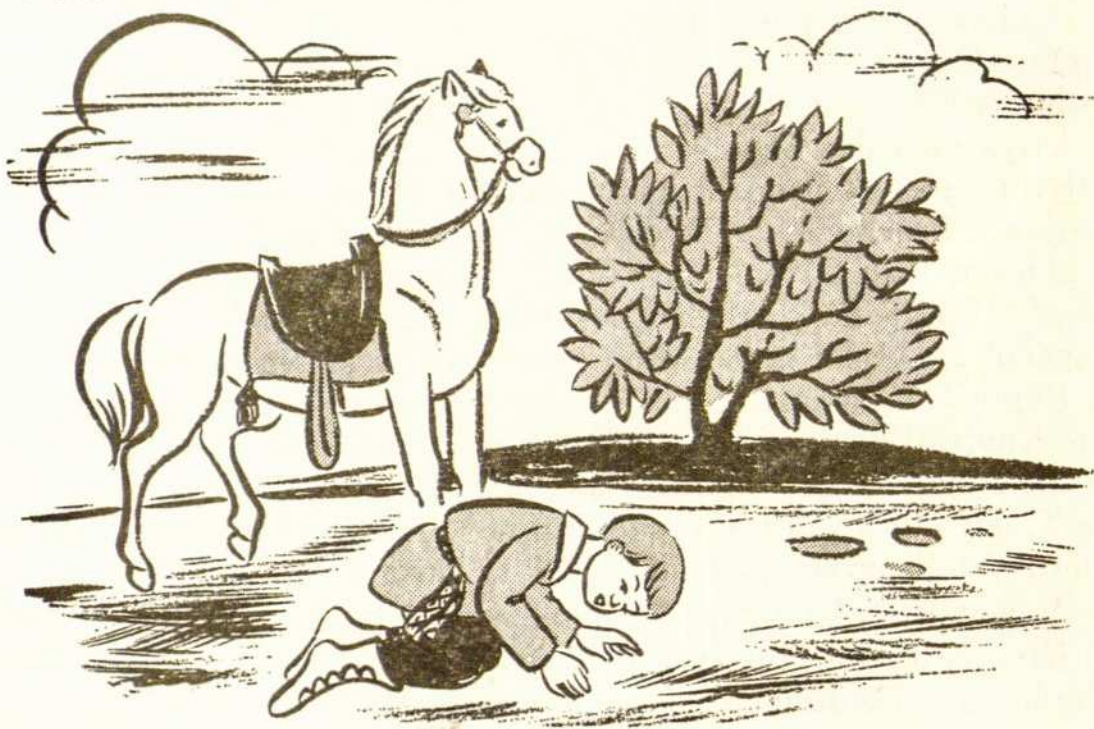
* * *

Trumpai lankėsi Didysis Kunigaikštis Trakų pilyje. Ėjo gandai, kad pralaimėję kryžiuočiai ruošėsi naujam žygiui. Didysis kryžiuočių magistras neatsiuntė pasiuntinių pas Lietuvos kunigaikštį prašyti taikos. Neprašė nė belaisvių grąžinti. Didysis Kunigaikštis turėjo visą vasarą praleisti Žemaitijoje. Reikėjo sugriautas pilis atstatyti ir kariuomenę galimam karui suorganizuoti.

Trakų pilis vėl pasiliko tuščia. Sveiki belaisviai buvo išdalinti po visą kraštą dirvonuojantiems laukams dirbti. Vytauto ligoninėje beliko vos keli invalidai belaisviai.

Vieną dieną Vytautas kartu su keliais berniukais, lydimas savo arklininko ir dviejų tarnų, išjojo pasijodinėti. Vytautas, gal būt, geriausiai iš visų dvaro vaikų valdė savo baltą žirgą, bet dažniausiai jodinėdavo labai pamažu. Perdaug jis visa kuo domėjosi. Žiūrėk, pamatė kokį nors žvėrelį ar paukštuką, ir jau stabdo arklių, kad neišgązdintų ir nepabaidytų. Domėjosi jis ne tik žvėreliais ir kitais gyvais su tvėrimais, bet net ir kiekvienu medeliu ir krūmokšniu. Arba vėl kartais nusėsdavo nuo žirgo ir, pridėjęs ausį prie žemės, norėjo įsitikinti, ar tiesą sakė jo mokytojas, kad tokiu būdu aiškiau galima girdėti iš toli ateinantį garsą ar tolimą kanopų dundesį...

Taip buvo ir tą dieną. Vytauto draugai zovada nulėkė siauru keliu, kuris atkirto miško kampą, o Vytautas pasuko pamiške. Užpakaly jojo arklininkas ir vienas tarnas.

Kai jie prajojo miško alkūnę, Vytautas netikėtai spustelėjo savo arklių ir nurūko tiesiog per naujai suartą smėlėtą dirvą. Per sukeltą dulkių debesį jo palydovai negalėjo matyti, kas atsitiko.

Kitame dirvos gale du vaikėzai buvo įsikinę į medinį arklą žmogų. Iš arklo paleistas arklys ganėsi pamiškėje. Lazdomis mušamas žmogus, nestengdamas patraukti arklo, parvirto ant dirvos ir skaudžiai dejavo. Pilies dvaro berniukai, sėdėdami ant savo žirgų, ramiai žiūrėjo į kankinamą žmogų, o kai kurie smagiai juokėsi. Niekas nekreipė dėmesio į viesulą atlekiantį Vytautą.

LĒLYTĒ GRAŽUOLYTĒ

LEONARDAS ŽITKEVIČIUS

Ei, lėlyte gražuolyte,
Iš kur tu? — Iš Lietuvos!
Ei, lėlyte lietuvyte
Prie trispalvės vėliavos,

Drabužėliais margo rašto
Ir akutėm kaip linai,
Būk svajonė man to krašto,
Kur dainuodama liūdnei,

Sesė skina skaisčią gėlę
Puošti kryžiui ant kalvos!..
Ei, tu lėle gražuolėle,
Iš kur tu? — Iš Lietuvos!

— Nustok, beširdi! — suriko Vytautas.

— O kas tau rūpi. — išdidžiai atsikirto vaikėzas. — Čia yra belaisvis, kurį mano tėvas iš karo parsivedė. Su juo galiu arti ir akėti. O kai nudvės, čia pat kaip šunį pakasiu. Tai mano nuosavybė...

Bet vaikėjo drąsa ir įžulumas gana greitai slūgo, kai jis pamatė, kad dabar niekas nesijuokia.

Vytautas, mokomas iš mažens valdytis, ramiai jam atrėžė:

— Ne tik šitas belaisvis, bet ir tu, ir tavo tėvas priklauso Didžiajam Kunigaikščiui. Jo vardu įsakau paimti belaisvį ir nugabenti į Trakų pilį.

Vienas iš Vytauto tarnų užsimetė pusgyvį belaisvį ant savo arklio. Dvaro berniukai susigėdę jojo paskui Vytautą. Dirvoje išsigandęs žiopsojo vaikėzas, dar gerai nesuvokdamas, kas čia taip staiga atsitiko.

(Bus daugiau)

SENUTĒS PASAKOŠ

SONĒ ROŽYTĒ

VARLIŲ KARALIUS

Aldutē su Vandute išbēgo maudytis. Nors buvo labai karšta diena, bet Šusties vanduo buvo vėsiai malonus, nes aplink jį augo daug krūmų ir medžių, kurie vandenį saugojo nuo karštų saulės spindulių. Mergaitės pliuškenosi po vandenį ir krykštavo, lyg antytės po prūdą. Prisipūškinusios ir nuvargusios, išbēgo į krantą ir sugulė ant pievos pasilsėti.

— Šš, — sušnibždėjo Vandutė. — Nešūkauk, Aldute, žiūrėk, gandas...

— Kur, kur?

— Antai už karklyno stybčioja.

Mergaitės, pakrūmy sugulusios, ilgai stebėjo gandrą, kaip jis juokingai kilnoja ilgas kojas, kaip iškilmingai linguoja galvą, kaip kraipo kaklą lyg gyvatę... Parėjusios namo pasakojo visiems gandrą mačiusios.

— Didelis čia man daiktas: gandas... — atsiliepė Vytukas. — Ir rado kuo girtis! Aš esu matęs kokį šimtą gandrų ir tai nieko nesaikau, o jos pamatė vieną gandrą ir pasakoja lyg kokį stebuklą. Pilnos pievos gandrų, kaip vabalų, knibžda...

— Tu vis gudresnis nori būti, — nepasidavė Aldutė. — Šitas gandas visai ne toks, kaip kiti, kuriuos tu matei. Jis buvo toks didelis ir toks išdidus... Greičiausiai, bus buvęs visų gandrų karalius...

— Karalius, kur gi ne! — juokėsi Vytukas. — Stebiuosi, kad jis jūsų nepakvietė į savo karališką dvarą... Gal būtų pavaišinęs, būtų mėt sugraužusios kokią varlelę... Ka, ka, ka!

— Vytis negeras, juokiasi iš manęs, — pasiskundė Aldutė senutei. — Juk tai buvo labai puikus gandas, ar ne, senute? Juk galėjo būti koks karalius, ar ne?

— Nežinau, vaikeli, nemačiusi negaliu pasakyti, — atsakė ši. — Bet kad gandas yra karalius, tai tikra tiesa. Ir jis yra labai baisus karalius, kurio pavaldiniai bijo baisiau kaip ugnies. O karaliumi jis liko, galima sakyti, per varlių kvailumą.

Vaikai užmiršo ginčus ir sutūpė aplink senutę pasakos klausytis.

* * *

Kitą kartą, labai seniai, pasaulis buvo daug geriau sutvarkytas, negu dabar. Gerasis Dievas buvo jį sutvėręs malonų ir patogų visiems savo tvariniams gyventi. Bet kaip žmonės, taip ir gyvuliai, su laiku ėmė išdykti, susigalvoti visokių išmislų, kurie ir sugadino jų malonų gyvenimą.

Geras buvo gyvenimas ir varlėms. Sutvėrė jas Dievulis ir davė joms puikius namus gražioje pelkėje. Pelkė buvo didelė ir erdvi. Iš visų kraštų bėgo į ją maži šaltinėliai, nešdami tyrą vandenį. Aplinkui augo krūmai, po kuriais dunksojo dideli akmenys, o ten ir karščiausią vasarą buvo tamsu ir vėsu. Pilna pelkė buvo visokių vabaliukų ir kirminėlių — tik išsižiok, ir pusrytis pats į gerklę išoka. Iš visų pusių pelkę supo puiki pieva, kurioje augo smilgos, viksvos ir kitokios žolės, o tarpe jų žydėjo laukinės gėlės, raudonais, baltais ir mėlynais žiedeliais viliodamos margus drugelius, dideles mėlynsparnes ir raudonsparnes peteliškes ir visokius vabalėlius, gražiais begražesniais, margais bemargesniais parėdais. O jau tų žiogelių čirškėjimas, o jų striksėjimas! Tikras rojus, o ne pieva! Varlėms buvo ten dangus, ne gyvenimas. Ir gražiu margu drugeliu pasidžiauk, o pasidžiaugęs — jį suvalgyk; ir polkutę pasišok muzikantui žiogui bečirškinant, o bešokdamas praalkęs — patį muzikantą sukrimsk! Na, sakykite, ar reikia geresnio gyvenimo?

Ir nežinau, kiek dar tūkstančių metų tame palaimintame rojuje būtų varlės išgyvenusios, jei nebūtų į puikybę pasikėlusios, kuri jas ištrėmė iš džiaugsmingojo rojaus ir nugramzdino šaltame liūdesio klane.

Kartą pavakare tupėjo kelios varlės ant akmenų ir šnekučiavosi:

— Kūmin, kūmin, kūmin!

— Ką, ką, ką?

— Kurr buvai? Kurr buvai?

— Turrrguj, turrrguj.

— Ką pirrkai? Ką pirrkai?

— Švarrką, švarrką, švarrką.

— Ku-okį, ku-okį?

— Marrgą, marrgą, marrgą.

Kitos varlės, išsitiesusios minkštame dumblyne, klausėsi tų šnekų. Viena ir prabilo:

— Ar girdite, draugės, apie ką kalbasi tie kūmai? Apie švarkus, apie parėdus... Vien tik tuštybės...

— Ir toks visas mūsų gyvenimas: valgis, parėdai, muzika, spalvos ir kiti niekai, — pritarė jai kita. — Neturime jokių aukštesnių idealų, jokių kilnesnių tikslų gyvenime. Na, sakysime, pakalbėtumėm apie politiką, apie valdžią... Bet kokia pas mus politika? Jokios, atsi-prašant, politikos nė su žiburiu nerasi. Valdžios taip pat neturime. Ir koks čia mūsų gyvenimas? Į pelkę su tokiu gyvenimu!

— Tiesą sakai, labai nuobodus gyvenimas, — tęsė trečioji. — Kiti kraštai, kaip girdėtis, turi valdžias, karalius. Ten tai smagu gyventi... Žiūrėk: tai karalius mirė, tai karalaitė gimė; tai veda, tai į karą eina... Vis visokių įvykių pilna! O pas mus tai tikra stovinti pelkė: nieko, o nieko niekada neatsitinka...

Taip bekalbėdamos varlės nutarė, kad reikia gyvenimą pajvairinti, o tam tikslui geriausia būtų turėti karalių, karališką dvarą, diduomenę; o jau tada visokių intrygų ir įdomybių būsią užtektinai.

Lengva pasakyti: reikia karaliaus. Bet kur jį gausi? Vienos tarė, kad reiktų išsirinkti iš savo tarpo, bet tos demokratės greitai buvo kitų, gudresniųjų, suniekintos. Kaip, girdi, karalių rinkti? Niekur negirdėta, kad kas karalių rinktų. Kokį prezidentą — tiesa; bet kaip pasaulis pasauly — karaliai visuomet yra Dievo duoti.

Kad taip — daugiau nėra ko besiginčyti. Tuoj išsirinko varlės delegaciją ir pasiuntė ją pas Dievą Perkūną karaliaus prašyti.

Ir nuplumpsėjo, nušokavo pasiuntiniai pas Perkūną.

Išgirdęs varlių norą, Perkūnas kad ėmė juoktis, kad ėmė kvatotis, net visi dangaus pašaliai dreba! Išsijuokęs, išsiklegėjęs ir sako:

— Liuoksėkite namo į savo pelkę, kvailutės! Atsiųsiu jums karalių, kad taip įsigeidėte.

Parkliuksėjo varlės namo ir laukia to pažadėtojo karaliaus.

Laukia dieną, laukia antrą, o karaliaus vis nėra. Trečią dieną Perkūnas, beeidamas per dangų, atsiminė varlių prašymą. Pamatęs

dangaus skiedryne begulintį didelį rąstą, jis tarė sau:

— Štai pats gerasis karalius toms mano varlėms! — Tai tardamas spyrė su koja į rąstą ir nuspyrė jį tiesiai į varlių pelkę. Oi, koks tada buvo didelis pliumpt! O dar didesnis tykšt! Vandenyms net į padanges išlėkė ir Perkūno rūmų langus aptaškė!

Varlės to baisaus trenksmo taip išsigando, kad išlakstė į visas puses ir išsislapstė po akmenimis. Tris dienas, tris naktis taip kiūtojo drebėdamos ir patyliukais šnibždėdamos:

— Oi, kad gavom, tai gavom karalių! Kas jo baisumėlis, kas jo smarkumėlis! Net akys ant kaktos iššoko iš tos baimės!

Ketvirtą dieną nusibodo varlėms po akmenimis drebėti, ir pradėjo jos nosis laukan kaišioti. Drąsesnės ėmė artyn prie karaliaus gretintis: bene paskirs kokių ministerių. O karalius guli sau pelkėje, šildosi prieš saulę ir į varles nė žiūrėti nežiūri.

— Koks jis didingas! — ėmė kalbėti varlės. — Koks jis išminlingas, į mus nė žiūrėte nežiūri!

— Matyti, kad labai kilnios širdies, visą laiką tik į dangų žiūri. Tuoj matyti, kad pilnas aukštų idealų.

Taip girdamos karalių, jos stengėsi viena už kitos arčiau prie jo priėti, garsiau pagyras sušukti, kad karalius greičiau pastebėtų ir į savo būsimą dvarą priimtų. Bet karalius sau tikšo pelkėje ir nė krust!

— Gluščą gavome, o ne karalių, — sužnibždėjo viena varlė. — Nesulauksime mes iš jo jokių pramogų, paminėsit mano žodį! Niekuo jis nesidomi, tik spokso akis į dangų įrėmęs, ir viskas!

— Lėtas, tai lėtas, — atsiliepė kita varliukštė, — bet tai dar geriau: neskriaus mūsų be reikalo.

— O tu šiaudadūšę, — suniekino ją kitos varlės. — Kas iš to lėtumo! Karalius neturi būti lėtas, lyg koks užmiga. Jis turi būti smarkus ir didingas! Turi mokėti ir sušukti ir koja treptelėti!

— Dar palaukime, dar ne viskas, — atsiliepė viena kantresniųjų. — Dar tik trys dienos, kaip Perkūnas mums jį atsiuntė. Be abejo, bus pavargęs iš kelionės. Duokim pasilsėti, o paskui pamatysime.

Taip praėjo dar trys dienos. Per tą laiką varlės visai įsidrąsino ir artimai su savo karaliumi Rąstu susipažino. Kiek pirmas tris dienas jos vengė karaliaus ir slapstėsi po akmenimis, tiek kitas tris jos kiau-ras dienas apie jį trynėsi, aplinkui plaukinėjo, stengdamosi viena už kitą gražiau pašokti, garsiau pakurkti. Gal karaliui įtikusios bajorystę įsigys... Per tas lenktynes dėl karaliaus malonės kitos net susipyko. Trys jaunos varliukės, buvusios iki šiol neperskiriamomis draugėmis, taip susipyko, kad, susitikusios viena kitą, net užsimerkdavo iš piktumo. O susipyko jos užtai, kad negalėjo susitarti, kuri iš jų būtų geriausia karalienė...

Taip varlēm apie karalių bestrikčiojant, viena pro šalį šokdama netyčiomis įspyrė karaliui į šoną. Kitos, tai pamačiusios, net sustyro iš baimės: tai bus dabar! Kaltininkė persigandusi puolė kaip smilga prieš karalių ir ėmė verkdamą teisintis, kad ji netyčia...

O karalius, net nuostabu! visai nesibara! Tarsi, būtų nepastebėjęs spyrimo.

Na, to tai jau varlėms buvo perdaug!

Užvirė joms širdis, ir ėmė viena už kitos šaukti:

— Kas tu esi, karalius ar rąstas? Ar jau neturi nė tiek savigarbos, kad kiekviena varlė gali tave spardyti? Pasijudink, parodyk savo karališką rūstybę! Nubausk kaltininkę!

O karalius sau gunkso, lyg kurčias.

Matydamos jį visai lėtą ir nepiktą, varlės ėmė paskui viena kitą ratu aplink jį plaukinėti ir artyn priplaukusios iš eilės savo karalių spardyti ir net per jį šokinėti. Kitos tiek įsidrąsino, kad susėdusios karaliui ant sprando pradėjo kurkti:

— Rrąstas, ne karalius, rrąstas, ne karalius...

Kerrėbla, ne karalius, rrąstas, ne karalius...

Kerrėbla, kerrėbla...

Didelis, o durtnas, didelis, o durtnas...

Visą tą vakarą varlės keikė karalių, niekino ir spjaudė jį, o taip pat barėsi ant Perkūno, kad joms tokį vėplą karaliumi paskyręs.

Rytojaus dieną susirinko varlių seimas, sutūpė ant karaliaus Rąsto ir pradėjo tartis. Visos širdo ir pyko ant Perkūno, kad taip ne gražiai jomis pasijuokęs, ir nutarė tuojau išrinkti kitą delegaciją, kuri nuėjusi apibartų Perkūną ir pareikalautų žmoniškesnio karaliaus.

Kaip tarė, taip padarė.

Nustraksėjo delegacija pas dievaitį ir kad ims bartis, kad ims burnoti! Užmiršo nabagės, kad Perkūnas tai ne jų Rąstas...

Supyko Perkūnas, tryptelėjo koja į grindis, net kibirkštys pasipylė!

— Nesišinote pačios, ko norinčios, jūs kvailos šaltvilvės! — prašneko jis, rūščiai, suraukęs antakius. — Daviau jums gražius namus, patogų, be rūpesčių gyvenimą, o jūs vis dar nepatenkintos. Nuobodus jums geras gyvenimas, neįdomus lėtas karalius? Norite smarkininko, kuris jus tvirtai suimtų, kurio reikėtų bijoti? Gerai, tokį ir gausite, bet juo nepasidžiaugsite! Kvailės! Negana jums po pievą šokinėti, valbalus gaudyti. Karališkų rūmų užsimanėte, ministeriauti užsigeidėte! Už tokią puikybę, o labiau už kvailumą, reiktų jus tinkamai nubauti. Bet aš jūsų nebausiu, tik duosiu jums tokį karalių, kokio geidžiate. O dabar lauk iš mano dvaro, ir kad daugiau čia su skundais nelandžiotumėte!

Tai tarēs, Perkūnas trinkelējo savo auksine lazda į grindis, ir varlės nē nepajuto, kaip atsidūrē savo pelkėje.

Neilgai truko, ir karaliaus susilaukē.

Atskrido jis iš padangių, iš Perkūno rūmų. Išdidžiai, iškilmingai plaukdamas oru, suposi jis ant didelių, baltų sparnų. Apsukęs varlių pelkę ir pievą pora ratų, pagaliau nutūpē jis ant buvusio karaliaus Rasto ir suklegeno smarkiu balsu:

— Klia, klia, klia!

Varlės, tai išgirdusios, pradėjo artintis, lenktis prieš savo karalių. Viena riebi, sena varlė, nepaspėjusi nuryti sugauto kirmino, laikē jį įsikandusi burnoje.

— O tu nedorėle! — sušuko karalius. — Kaip drįsti mano aki-vaizdoje valgyti?

— Jūsų karališka didenybė, ašš... — bandē teisintis varlė. Bet ką ji norėjo pasakyti, niekas neišgirdo, nes karalius pravėrē ilgą, raudoną snapą, ir varlė pranyko jame. Prarijęs nusikaltėlę, karalius suglostē snapu suveltas baltas plunksnas ant krūtinės, išdidžiai išrietē ilgą kaklą ir apsižvalgęs pastebėjo kitą varlę, išsigandusiom išverstom akim į jį bespoksančią.

— O kaip tu drįsti į savo karalių spoksoti? — riktėlėjo jis.

Ir ta, nespėjusi pasiteisinti, pradingo karališkame snape.

Varlės daugiau karaliaus matyti nebenorėjo. Šoko jos, kiek jėgos turėdamos, plaukti, šokinėti į savo namus po akmenimis, į pakrūmes, į žoles... O karalius iš paskos jas vydamas tik baudžia, tik baudžia už visokius būtus ir nebūtus prasižengimus prieš savo karališką didenybę!

Negana to. Karalius pasistatē sau ir rūmus. Tik ne pelkėje, kaip varlės seniau geidē, bet aukšto ažuolo viršūnėje. Parsivedē jis ir karalienę, susilaukē ir karalaičių, ėmē ir varles po vieną abu su karaliene pas save į rūmus nešioti, tiktai ne į ministeriškus krėslus, bet karalaičiams į gūžius. O tie paūgėję kad ims paskui jas sekioti, kad ims bausiti! Visai į jo didenybę, tėvelį karalių, nusidavē!

Nebeliko varlėms ramybės. Į pievą jos tik pasislėpdamos bedrįsdavo išlįsti; kokį vabalėlį pakandusios, vėl pusalkės skubėjo smukti į pelkę. Ir ten be baimės nebuvo. Labiau vasarą, pelkei pradžiūvus, karalius su karaliene styblinėdavo ant savo ilgųjų kojų ir be pasigailėjimo rydavo kiekvieną užsižiopsojusią varlelę. Varlės ir savo dainas ir kalbas apie parėdus ir margus švarkus užmiršo. Tik vakarais, karaliams sugulus, jos drįsta išlįsti iš pelkės. Sutūpusios ant akmenų, šaukia viena kitai:

— Kotrre, Kotrre, Kotrre!

— Ko, ko, ko?

(Pabaiga nukelta į 62 puslapį)

DU DRAUGAI

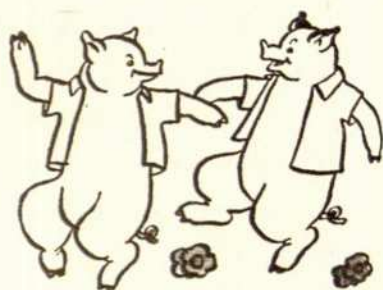
PAULIUS JURKUS

I

Gyveno kartą du paršiukai;
Du kaimynai, du draugai,
Abu storuliai, riestnosiukai,
Mamytės mylimi vaikai.

Jų vienas buvo Baltaausis, —
Akim mirksėdavo ramus,
O jo kaimynas Juodaausis —
Strikt strakt po kiemą ir namus.

II

I mokyklą jis atėjęs,
Škambučio niekad nesiklausė,
Po kiemą siautė, tartum vėjas,
Ir spardė futbolą linksmiausiai.

III

O prie lentos jisai drebėjo:
Didžiuliai skaičiai galvą
suka!
Visaip mėgino — neišėjo,
Ir gavo riebų dvejetuką.

IV

Juodaausis tai murziukas —
Didelis piešėjas,
Jam tuoj griūva buteliukas,
Rašalas tuoj liejas.

(Bus daugiau)

KELIONĖ IŠ BETLIEJAUS

JONAS GAILIUS

Legenda

KAI angelas perspėjo Juozapą, kad Erodas nori Kūdikėlį Jėzų nužudyti ir patarė jam bėgti į Egiptą, kartus skausmas kilo šventojo vyro širdyje.

Jis niekaip negalėjo suprasti, kodėl galingasis valdovas neapkenčia tokio malonaus kūdikio, kuris žmonėms nieko blogo nepadarė.

Marija, supratusi Juozapo sielvartą, pakėlė į jį ramias akis ir tarė:

— Kaip ligi šiol Dievas mus globojo ir saugojo nuo pikta, taip neapleis mūsų ir toliau. Mes labiau pasitikėkime Dievu, negu žmonėmis.

— Bet ar nepakenks Kūdikiui ir tau tokia ankstyba kelionė? — suabejojo Juozapas.

— Nebijok, mums nieko blogo neatsitiks! — nuramino Marija ir pradėjo rengtis kelionėn.

Kol Juozapas ir Marija susirengė, atėjo ir naktis. Dangus buvo debesuotas, vos viena kita žvaigždė mirgėjo dangaus beribiuose skliautuose.

Kelionei pasirengęs, asilėlis nuleidęs galvą stovėjo prie tvartelio durų ir skabė žolę. Apie jį sukinėjosi šiltomis vilnomis apsidarbščiusios avelės, susirūpinę jaučiai ir kitokie gyvuliai. Jiems visiems buvo gaila, kad tas skaistus Kūdikėlis taip neilgai buvo su jais po vienu stogu.

Juozapas užsodino ant asilėlio Mariją su Jėzumi, o pats užsidėjo ant pečių įvairių reikmenų pridėtą maišelį ir, imdamas į ranką kelionės lazda, tarė belydintiems gyvuliams:

— Dėkoju už jūsų globą, gerieji draugai! Kūdikėlis jūsų ir užaugęs nepamirš. Pasilikite sveiki ir laimingi!

Avelės, tarsi supratusios tuos žodžius, ėmė gailiai mekenti, kad net Jėzulis žvilgterėjo į jų pusę ir vikriai mosavo rankutėmis. Seni jaučiai žemai nulenkė raguotas galvas ir gailiai dūsavo.

Net maža laukų pelytė išlindo iš savo urvelio ir gailestingu žvilgsniu atsisveikino iškeliaujančius.

Marija, sėdėdama ant asilėlio ir glausdama prie krūtinės Jėzuli galvą, tyliai meldėsi. Jai nė kiek nebuvo baisi nei tamsi naktis, nei tolimas kelias, nei laukiniai žvėrys. Visą laiką apie besišypsantį Kūdikėlį ji matė pulką angelų, kurie kaip įmanydami jį linksmينو.

Vieną angelą Marija matė ir prie Juozapo, kuris ėjo asilėlio priekyje. Atrodė, kad tas angelas vedė ir patį Juozapą, kuris tvirtu žingsniu kaukšėjo vingiuotais keliais į priekį.

Kai šventoji Šeimynėlė nužygiavo gerą kelio galą ir rytuose ėmė rodytis pirmieji aušros spinduliai, angelas su Juozapu pasuko į šalį ir atsidūrė nedideliame šile. Paskui juodu pasuko ir asilėlis su Marija ir Jėzumi.

Tuo metu kelias sudundėjo ir raitų Erodo kareivių būrys ėmė skubiai artėti.

Labiausiai nusigando Juozapas. Jis pačiuopo asilėlį už kaklo ir nutempė po dideliu šakotu medžiu. Šakomis dangstydamas Mariją ir Jėzų, Juozapas tyliai kuždėjo:

— Aš žinau, tai piktojo Erodo kareiviai... Viešpatie, gelbėk mus!

Marija nieko neatsakė, tik ramiai žiūrėjo į kietai miegantį Jėzulį ir toliau meldėsi.

Tačiau medis, jausdamas Juozapo baimę ir girdėdamas besiarťinančius kareivius, taip išsigando, kad ėmė visais lapais drebėti.

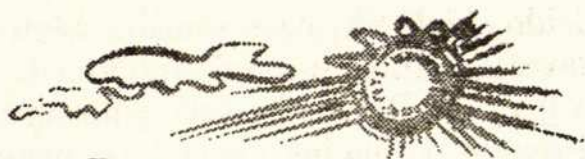
Kareiviai kaip jojo, taip ir prajojo pro šalį, nieko nepastebėję. Kai žirgų kojų dundėjimas visai nutilo, išblyškęs Juozapas nusišluostė nuo kaktos prakaitą ir, tarsį su savimi kalbėdamas, tarė:

— Ačiū Dievui! Kareiviai mūsų nepastebėjo. Pačiu laiku pasukau nuo kelio į šalį. Tačiau tu, medeli, tai dar bailesnis už mane, nors tau joks pavojus nebegrėsė, — tu visais lapais drebėjai. Kad atsimintum, kokius keleivius slėpei po savo šakomis, — ir toliau visą laiką drebėsi...

Marija, išgirdusi paskutinius žodžius, gražiai nusišypsojo ir priťardama palingavo galvą.

Nuo to laiko drebulės lapai visuomet dreba, nors ir menkiausias vėjelis pūsteli.

PO TĖVYNĖS *DANGUMI*

NUOTYKIS ANT LYDUVĖNŲ TILTO

A. BENDORIUS

Tai atsitiko 1919 metų pavasarį. Raseiniuose kūrėsi mūsų kariuomenės dalinys. Iš apylinkės kaimų rinkosi ten jauni vyrai ir stojo kariais savanoriais. Jiems vadovavo lietuvis karininkas. Tačiau vieną dieną savanorių būstinę apsupo vokiečiai bermontininkai.

Mūsų kariai buvo užpulti netikėtai, iš pasalų, ir neturėdami gerų ginklų, negalėjo atmušti daug stipresnio priešo. Vokiečiai lietuvius savanorius suėmė, nugabeno į traukinį ir išvežė Šiaulių link. Ten juos būtų sušaudę. Traukinys buvo labai stropiai saugojamas. Niekas vagonuose net negalėjo pajudėti iš savo vietos. Padėtis atrodė be vilties. Tačiau vargšai savanoriai neaيمانavo: jie dar nebuvo nustoję vilties kaip nors išsigelbėti.

Traukinys artėjo prie Lyduvėnų tilto per Dubysos upę. Šis tiltas yra ilgiausias ir aukščiausias Lietuvoje. Jis tokio maždaug aukštumo, kaip penkiolikos aukštų namas! Nuo jo žiūrint į tekančią upę, galva pradeda svaigti, o augantieji apačioje medžiai atrodo kaip maži krūmeliai.

Artėdami prie šio tilto, traukiniai sulėtina savo greitį, o per patį tiltą ritasi visai pamažu. Pamažu slinko per tiltą ir anas traukinys su suimtaisiais lietuviais kariais. Vokiečių sargybiniai smalsiai žvalgėsi pro traukinio langus, nes ir jiems reginys buvo neįprastas. Jų dėmesys nukrypo nuo suimtųjų į apačioje žemai prie upės prisiglaudusį Lyduvėnų miestelį. Vienam iš suimtųjų švystelėjo staigi mintis: šokti iš traukinio į upę. Dubysa buvo patvinusi ir gili, bet ledų jau nebebuvo. Sumanymas buvo panašus į savižudybę, nes šokti iš tokio aukščio, nors ir į vandenį, grėsė aiškia mirtimi. Bet galvoti nebuvo laiko, nes upė neplati, o traukinys slinko priekin.

Drąsuolis katės vikrumu šoko pro sargybinius, atsidarė traukinio duris, ir sargybiniai pamatė tik jį krintantį į upę. Sakoma, kad drąsiam ir Dievulis padeda. Pabėgėlis paniro į vandenį, bet po kelių sekundžių iškilo į viršų ir plaukė į krantą. Išlipęs iš vandens, jis pa-

sileido, kiek tik jėgos leidžia, bėgti į Lyduvėnų miestelį. Vokiečiai, pravažiavę tiltą, sustabdė traukinį ir ėmė šaudyti į bėgantįjį. Kiti šoko jį vytis. Drąsuolis įsoko į pirmą miestelio trobelę. Joje rado senelį su senele, gulinčius lovoje. Jis pripuolęs prie jų liepė lipti iš lovos, o pats palindo lovoje po šiaudais. Tada liepė seneliams vėl atsigulti ant jo ir gulėti, lyg nieko nebūtų buvę. Po kelių akimirkų į trobelę įsiveržė ir vokiečiai, nes buvo pastebėję jį čia įbėgant. Iškratę visą trobelę ir gavę iš senelių paaiškinimą, kad pabėgėlis pasprukęs pro langą, grįžo be nieko į traukinį.

Tačiau pabėgęs drąsuolis norėjo išgelbėti ir savo draugus. Jis tuoju surado kelis ginkluotus lietuvius savanorius ir pradėjo apšaudyti stovintį traukinį. Vokiečiai bermontininkai išsigando, nes pamatė miestelyje esant stiprų lietuvių savanorių dalinį. Jie spruko slėptis pakelėje. O suimtieji nieko nelaukė ir šoko iš traukinio. Tokiu būdu drąsuolis ne tik pats išsigelbėjo, bet išgelbėjo ir visą lietuvių savanorių dalinį. Už tai jis buvo apdovanotas dviem Vyčio kryžiais.

ISIGIJAU MAŽYTĘ LIETUVOS DALELĘ

S. VARPĖ

— Dėdukai, ar visa Lietuva tokia graži, kaip rodo šis paveikslas, — paklausė mane septynerių metų anūkė Eglutė.

— Taip, dukrele, tavo tėvų gimtoji žemė graži.

— Dėdukai, pakabink tą paveikslą mano kambaryje. Aš noriu jį visuomet matyti.

— Gerai, Eglute, tu augsi, žiūrėdama į šį paveikslą, ir jis neleis tau užmiršti tavo tėvų žemės — Lietuvos — kol tu sugrįši į ją.

Įsigytu paveikslu esame patenkinti ir aš ir mano jaunutė anūkė. Pasižiūrėjęs į paveikslą ir susimąstęs, tariau Eglutei:

— Prieš 50 metų šis dailininkas ir aš mokėmės vienoje mokykloje Kaune, ant kurios buvo užrašas: Ave Maria, Gratia Plena... Tos mokyklos nebaigę, mes nuėjome skirtingais gyvenimo keliais. Ir štai po 50 metų mudu susitikome jo ir kitų lietuvių dailininkų meno parodoje Clevelande. Mano jaunų dienų mokslo draugas nieko malonesnio negalėjo man suteikti, kaip leisti pamatyti jo gražius kūrinius.

Vieną jo paveikslą įsigijau. Tai vaizdas Lietuvos gamtos prie Nevėžio. Kiek ten gyvybės! Aš jaučiuosi įsigijęs brangią Lietuvos dalelę. Ją atnešiau į tavo kambarėlį, mieloji mano Eglutė... Aš noriu, kad šis paveikslas saugotų tavo švelnią sielą, kad tavo likimą jis švelnintų, kad tu užaugtum jo įtakoje tokia graži lietuvaitė, kaip tavo tėveliai ir dėdukas su bobute.

Eglutės akutės spindėjo džiaugsmu. O man, susijaudinus praeities atsiminimais ir prisiminus skaudų mūsų tautos likimą, gaili ašara nukrito ant kabinamo paveikslo...

Išstatyti parodoje paveikslai buvo gražūs ir lietuvių širdžiai artimi. Tačiau nelabai daug jų nupirkta. Argi neįvertinta galingoji meno įtaka? O tokių vaikučių, kaip mano Eglutė, Clevelande net keli šimtai. Ir jie norėtų turėti brangią Lietuvos dalelę savo kambarėliuose.

MAŽASIS AUKOTOJAS

V. JONIKAS

Brangieji, aš turiu Tėvyne
Toli, prispaustą nedraugų!
Jai pinigėlių pirmutinį
Dedu ir — pergale degu.

Tėvynės laisvė — žodis šventas,
Gerai žinau ir suprantu, —
Kilnios širdies aukotas centas
Paskleis tą žodį tarp tautų.

Iškels, kaip vėliavą trispalvę,
Suburs pasaulį daug draugų,
Sutrenks valio! kaip šūvių salvė,
Ir bus Tėvynėj vėl saugu.

Tokia buvo LIETUVĄ

VACLOVAS ČIZIŪNAS

GEDIMINAS DIDYSIS LIETUVOS ŠEIMININKAS

Tęsinys

Gedimino sutartis su Lenkija. Popiežiaus pasiuntiniai, prieš grįždami iš Rygos atgal, įsakė Kryžiuočių Ordinui nekariauti su Gediminu dar ketverius metus. Mat, jie vis tikėjosi, kad Gediminas apgalvos krikšto reikalą ir vėl pradės tartis. Kryžiuočiai per tą laiką laikėsi savo pažadų ir atvirai prieš Lietuvą nekariavo. Tuo metu į Lietuvą įsibraudavo tik smulkūs plėšikų būreliai, kuriems tais laikais buvo žymiai laisviau keliauti ir plėsti tiek vienos, tiek ir kitos šalies žmones.

Gediminui labai rūpėjo ir toliau palaikyti gerus ryšius su Rygos miestiečiais, su arkivyskupu, o per juos ir su įvairiomis Europos šalimis. Bet kryžiuočiai, kaip įmanydami, trukdydavo Gediminui susižinoti su kitais kraštais: suiminėdavo jo pasiuntinius, atimdavo jo siunčiamus laiškus, nepraleisdavo prekių į Lietuvą. Gediminas suprato, kad tokia taika neilgai tetruks. Teko rengtis karui ir jieškotis sąjungininkų.

Tuo pačiu laiku ir Lenkijai buvo labai sunku gyventi kaimynystėje su Kryžiuočių Ordinui. Kryžiuočiai skriaudė lenkus beveik taip pat, kaip ir lietuvius. Lenkijos karalius atsiuntė pasiuntinius pas Gediminą ir prašė talkos kovose prieš bendrus priešus, taip pat ir Gedimino dukters Aldonos sutikimo tekėti už Lenkijos karaliaus sūnaus Kazimiero. Gediminas mielai sutiko su tokiu siūlymu. Mat, abi kaimyninės šalys galėjo lengviau spirtis prieš kryžiuočių puolimus, negu kariaudamos kiekviena sau paskirai.

Gedimino duktė Aldona, išvykdama į Lenkiją, išsivedė su savimi negirdėtą ligi tol krautį: su ja grįžo į tėvynę apie 24,000 lenkų belaisvių, patekusių Lietuvon įvairių ligi tol buvusių karų metu (ypač Traidenio ir Vytenio laikais). Buvo nepaprasto džiaugsmo Lenkijos gyventojams, kai kartu su nuotaka Aldona grįžo seniai žuvusiais laikyti

daugelio lenkų šeimų tėvai ir broliai! Mat, tais laikais belaisvių niekur negražindavo net ir karams pasibaigus.

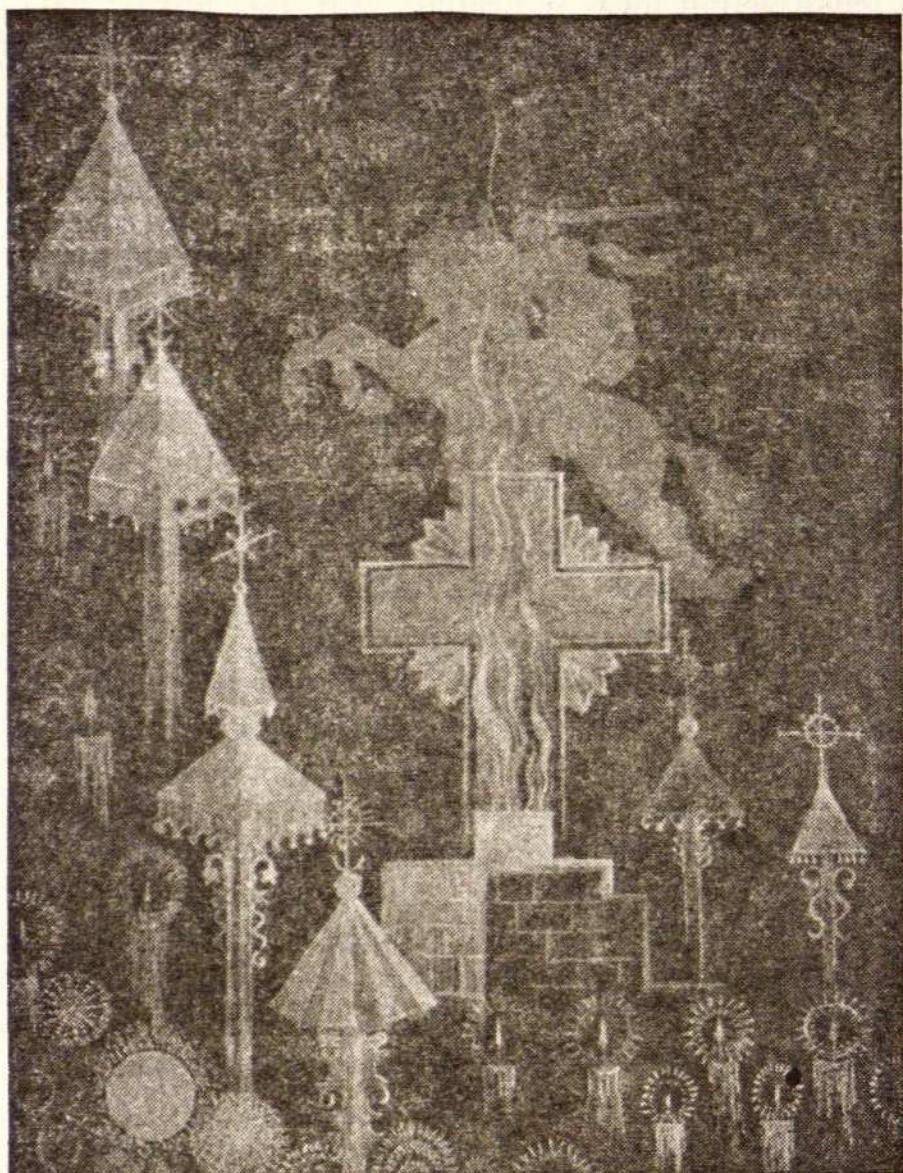
Tačiau Lietuva jokios naudos neturėjo iš tos sutarties su Lenkija. Gediminas porą kartų padėjo lenkams jų karuose su vokiečiais. Bet lenkai nesusiruošė nė kartą ateiti lietuviams į pagalbą, kai vokiečiai ėmė vėl brautis į Lietuvą.

Gediminas didina Lietuvos plotus rytuose. Vytenio paliktoji Lietuva nepakeitė savo vakarinių sienų (tai yra nuo Vokiečių Ordino pusės) ir Gedimino laikais. Tiesa, kryžiuočiams kartais pasisekdavo pastatyti vieną-kitą pilį panemunėse net ir Dubysą peržengus, bet jie čia niekad nebuvo saugūs: lietuviai statydavosi savo pilis prieš vokiečių pastatytąsias ir nuolat tykodavo progos sugriauti kurią vokiečių pilį. Todėl ir Lietuvos sienos nuo Kryžiuočių Ordino pusės pasiliko tos pačios, kokios jos buvo Vytenio laikais.

Gediminas, visomis išgalėmis laikydamas savo valstybę saugią nuo vakarinių kaimynų puolimų, jieškojo sau talkininkų rytuose. O ten buvo dideli Gudijos ir Rusijos plotai, suskaldyti įvairaus dydžio kunigaištystėmis. Tais laikais rusiškuose rytinės Europos kraštuose, palei Volgos upę, Krymo pusiasalyje ir didelėje Azijos dalyje, viešpatavo karinga totorių tauta. Klajodami po Aziją ir nukariavę ten įvairias tautas, totoriai įsibrovė ir į Europą, mėgino žygiuoti tolyn į vakarus, bet, pralaimėję kovas su lietuviais, lenkais ir vengrais, jie įsikūrė didelę valstybę, Aukso Ordą, Pavolgyje, Kaspijos ir Juodosios jūros pakraščiuose. Iš ten totoriai valdė didesnę dalį visų rusų žemių, imdami iš gyventojų dideles duokles pinigais ir turtais.

Smulkios gudų ir rusų kunigaikštystės negalėdavo atsisipirti totorių jėgai ir lengvai patekdavo jų valdžion. Gediminas tai žinojo. Turėdamas gausią šeimą (7 sūnus ir 7 dukteris), Gediminas panaudojo savo vaikų vedybas Lietuvos valstybės stiprinimui ir didinimui. Jis apvedindavo savo sūnus su gudų ar rusų kunigaikštystėmis, taip pat ir savo dukteris išleisdavo už rusų kunigaikščių. Tuo būdu susigiminiuodamas su labai plačių žemių valdovais, Gediminas lengvai imdavo Lietuvos globon ir tas pačias žemes. Rusai, bijodami totorių valdžios ir kratydamiesi jų prievartos ir mokesčių jungo, su noru pasiduodavo Gedimino sūnų valdžiai, o per ją ir pačios Lietuvos globai. Tais laikais Gediminas jau mėgo save vadinti "Lietuvos ir daugelio rusų žemių karaliumi". Ne be pagrindo jis tai darė: jau tada gudų ir rusų gyvenamieji plotai Lietuvos valstybėje buvo kelis kartus didesni už pačių lietuvių gyvenamą žemės plotą.

Gediminas, jo sūnūs ir visi lietuviai valdininkai ir kariai gerbė svetimų žmonių tikybą, papročius ir kalbą, todėl ir gudams bei rusams, atsidūrusiems Lietuvos valdžioje, buvo saugu ir gera gyventi.

*Lietuva — mūs šventa tėviškėlė!
Lietuva — mums daugiau kaip namai!
Į ją žygiuojam vėliavas iškėlę —
Tik jos šviesoj mes esam milžinai!*

Lietuviai kunigaikščiai ir bajorai, patekę į tolimus rusų kraštus ir pastoviai juose įsigyvenę, priimdavo rytų krikščionybę (stačiatikybę) ir patys surusėdavo. Gudai ir rusai laimėdavo Lietuvos globą ir saugumą nuo totorių, o lietuviai pasiimdavo sunkią pareigą tvarkyti svetimus kraštus ir ginti juos nuo totorių ir kitų priešų. Tačiau Gediminas ir jo sūnūs manė šiuo būdu stipriną Lietuvos valstybę.

(Bus daugiau)

TĖVYNĖS ILGESYS

Išklydom benamiai į svetimą šalį,
Toli nuo Tėvynės, nuo josios laukų.
Rūpintojėliai ten rymo prie kelio,
O mes pasiilgome jų ...

Palikome mielas tėvelių sodybas,
Upes, kalnelius ir klonius ...
Kada besugrįšime jų aplankyti,
O be jų toks gyvenimas daros kartus!

Išklydę kažkur į svetimą šalį,
Toli nuo Tėvynės, nuo savo namų,
Palikome ten Rūpintojėlį prie kelio ...
O taip pasiilgome jų! ...

Brigita Golcvegaitė, Diepholzo gimnazija, Vokietijoje.

PRO ATSISKYRĖLIŲ TROBELĖS LANGĄ

GROŽVYDA SERAPINAITĖ

*“Lietuva vis dar yra mums
brangiausias žodis.”*

Pulgis Andriušis

Aš beveik pavydžiu tiems lietuviams, kurie dideliuose miestuose gyvena, kur dažnai gali pasidžiaugti įvairiomis pramogomis, pasimaityti su savo artimaisiais bent sekmadienį prie bažnyčios, susirinkimuose, teatre. Visur čia jiems nušvinta akys, pradžiunga širdys, — visas žmogus atsigauna. Tik vienumoje gyvendamas, pajunti, kaip brangi yra savų tautiečių draugystė.

Daug esu svajojusi, kaip pamatyti “Karalaitės Teisutės” ar kitus lietuviškus vaidinimus. Bet didelė tolybė ir stoka pinigų neleidžia iš viso susieiti su lietuviais, kada panorėtume. Spalvotais paveikslais

mēginau išreikšti Teisutės rūmus ir kitus tokius dalykus, į kuriuos krypo mano mintys ir ilgesys. Tad turiu prasimanyti įdomybių pasaulį beveik tikrai pati iš savęs. Daug nuostabių dalykų aš matau aplinkos gamtoje. Man kartais atrodo, kad gamta yra linkusi į draugystę su žmogum.

Sunku būtų tikėti, kad neprijaukintos voveraitės ateitų prie žmogaus kambario lango ir, laipiodamos jo rėmais, prašytusi vidun. Tačiau pas mus jos tai daro ištisą žiemą ir pavasarį. Atsisėda jos ant palangės ir smalsiai žiūri kambarin. Pamačiusios tavo rankose riekelę duonos, pirmutinėmis kojelėmis kabinasi į stiklą. Kaip galėtum išlikti nesugraudintas tų mielių akelių? Pravėrus langą, nedaug tenusigąsta. Tik čia pat ant prieangio stogelio nušoka ir, ant paskutinių kojų stovėdama, savo "rankutes" prie širdelės priglaudusi, maldaudama laukia duonos. Numetus, tuojau pasičiumpa. Grobį dantyse laikydama, dabar ji elektros laidu keliauja į artimiausią medį. Gražus yra reginys, kai gyvulėlis, galvutę su visa duonos riekle augštyn iškėlęs, savo plaukuota uodega čia į vieną, čia į kitą pusę energingai švaistosi — pusiausvyrai išlyginti. Bet neretai ir vietoje pasimaitina — sakytum, valgyte suvalgo iki paskutinio trupinėlio; nes pirmutinės kojytės, lyg rankutės, dailiausiai laiko riekelę, rūpestingai suėmusios už kraštų.

Mėgsta ir viduje apsilankyti, kai palieki pravirą langą. Kelis kartus viena tų drąsuolių pati pasišeimininkavo virtuvėje. Tenai ant stalo, giliame stikliniame inde, buvo tyčia padėta tešlinių, kietai keptų riešutėlių gera sauja. Voverėlė atėjo, įsilindo į virtuvę, užsoko ant stalo ir visus tuos jai skirtus skanumynus, po vieną išsigabendama, sugraužė. Nors girdėjo gretimame kambaryje mašinėlę rašant, tačiau nepabūgo ir net davėsi pro atviras virtuvės duris stebima.

Paskui tiedvi mūsų voverėlės tiek prijunko, kad maistą pradėjo imti tiesiai iš rankų; daugybę sykių, atidarame virtuvės lange sėdėdamos, ramiausiai sau "valgė".

O kiek paukštelių mus aplanko! Pavasarį, jau gerai atšilus ir medžiams pilnai sulapojus, pasirodo žalių šakų tankmėje, nusvirusioje ties mūsų langais, oranžiškai geltona, su tamsoku galvos ir sparnelių gaubtuvu, viena Amerikos gamtos grožybių, — oriolas. Gaila, kad rudenį ir žiemą jo nematom. Bet kaip tik tuomet atsilanko kitas neišpasakytai puikaus raudonumo paukštelis — kardinolas. Snapelis jo trumpas, storas ir stiprus, o aplink tą snapą, galvutės pakraščiais, apvestas nevienodo platumo juodas kaspinėlis. Ant viršugalvio tirštas, iškilmingas kuodas; uodegėlė ilgoka.

Bet įdomiausia yra tai, kad tasai paukštelis kartais ir grynai lietuviškai prašneka. Per pačius žiemos speigus tylėjęs arba vos tik tecypčiojęs, pavasariop atidaro savo skardžią burnelę. Taip apie vasa-

rio mėnesį, ypač anksti rytą ir pradėjus temti, mūsų kardinolas, ap-
link namus sukdamasis, šaukia skambiu balseliu:

— Atsigulė, atsigulė, atsigulė, atsi— —! — Dažniausiai jam to
paskutiniojo žodžio pabaiga nutrūksta.

Arba kartais raginte ragina:

— Gulėk, gulėk, gulėk; gulėk, gulėk!

Ypač tasai “atsigulė” išeina paukšteliai kardinolui taip nuosta-
biai aiškiai, kad aiškiau to žodžio neištars nė lietuvių kalbos mokyto-
jas šeštadieninėje mokykloje. Ir kirčiuoja abu žodžiu labai taisyklin-
gai. Mūsiškoje “atsiskyrėlių” vienatvėje tai didelė paguoda. Atrodo,
jog per tą puslaukinės gamtos platybę atsišaukia kas iš mūsų mylimos
Lietuvos.

Apie gegužės mėnesį aplanko mūsų palangę būriai stambokų
rėksnių paukščių, žymiai didesnių už kardinolus. Jie šviesmėlyniai ir
kuoduoti; straksi sunkiais šuoliais. Kardinolui paskelbus, kad kas nors
viduje atsigulė, šis sunkios eisenos paukštis (kuris primena iš dalies
kėkštą, o iš dalies šarką) pasiskubina pridėti ir savo dvylekį; jis toks
uolus, kad įmanytų visiems, kas gyva, burnas užčiaupti, pats gailiai ir
visa jėga išrėkdamas tik tą vieną liepiamąjį žodį po kelis kartus:

— Tyliai, tyliai, tyliai!

Šio krašto žmonės tą triukšmingąjį paukštį vadina “Blue Jay”
 (“blū džei”). Mes gi sakome — “blūdžius”, — kadangi ir rėkia lyg
smaugiamas ar pablūdęs.

Bet visi tie Dievo sutvėrimai yra mieli mūsų svečiai. Mes jiems
net vasaros metu ant mūsų prieangio stogelio užtiesiame “stalą”. Blū-
džius yra labai rajas ir godus. Jis netik pats dideliais kąsniais ir daug
lesa, bet tiesiog “glėbiais” gabena ir vaikams.

Nusileidžia čionai po būrelį dar tokių juodų, girgždančių balsu,
paukščių, kurie panašūs į varnėnus ar juoduosius strazdus. Jie, kelis
kąsnius kandę, pakelia galvas, ištiesia kaklus ir pasižiūri valandėlę į
dangų. Ką jie tenai mato — juk nepasakys.

Bet blūdžiai yra galingiausi: jiems ant “stalo” pasirodžius, visi
į pašalius traukias.

O kiek vėl genių, genelių matom — įvairiausių rūšių ir didumo.
Nebraskoje daug nesveikuojančių medžių — tai jiems darbo pakanka.

Šiltais birželio vakarais, saulei nusileidus, matai iš žemės kylan-
čias “kibirkštis”. Iš pradžių atrodo, kad tai žaibuoja. Bet veikiausiai įsi-
tikini, jog čia tokie pailgi vabzdžiai skraido. Jie vienas po kito paky-
la nuo žemės, tuojau užsižiebdami po kažin kokią nuostabią “elektros
lemputę” užpakalinėje savo kūno dalyje. Taip šviesdami, pasikelia
jie kartais net iki medžių viršūnių, ir tada jau savo žiburėlius užgesi-
na. Kai tūkstančiais jų pradeda be atvangos nuo žemės kilti, reginys
yra nepaprastas. Ir į tamsų kambarį įleisti, anie vabalėliai mėgsta,

kildami, pasišviesti. Pasigaunu jų savo tyrimams. Jie visai nebaisūs. Pasidžiaugusi išleidžiu laukan.

Taip tai gyvenimas atrodo, žvelgiant iš tyrklaikių miestuko trobelės, kurios gyventojų per mėnesių mėnesius joks šio krašto žmogus neaplanko.

Lietuvai laisvės belaukiant, įmanomas tampa ir toks buvimas.

NEVARTOKIME SVETIMŲ ŽODŽIŲ

ADOLFAS BERNOTAS

Mūsų kalba graži, skambi ir labai turtinga. Ji yra net žodingesnė už daugelį kalbų, taip pat ir už anglų kalbą. Ja lengvai galime pasakyti visa, ką pasakome ir kitomis kalbomis. Bet su gailesčiu tenka pasakyti, kad daugumas mūsų mėgstame maišyti į savo kalbą visokias svetimybės. Ypač tai pastebiu čia, Amerikoje, kur neseniai apsigyvenau. Ir nuostabu, kad Vokietijoje išbuvome apie 5-6 metus ir beveik neįmaišėme į savo kalbą vokiškų žodžių. O čia, žiūrėk, svetimybės vartoja ne tik senieji šio krašto lietuviai, bet ir naujai atvykusieji. Nuo suaugusiųjų neatsilieka nė mes, vaikai. Kaip išmanydami stengiamės pamėgdžioti amerikonus apsirengime, papročiuose ir kalboje. O tai tikrai yra liūdna.

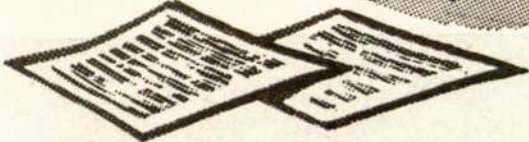
Mes turime savo gražius papročius, o dar gražesnę kalbą. Nėra jokio reikalo maišyti į ją visokius amerikoniškus posakius ir žodžius. Tokia maišyta kalba nėra nei graži, nei vaizdinga. Susirūpinkime, pagalvokime ir pradėkime kovą dėl kalbos grynumo ir papročių gražumo!

Pirmiausia aš išdrįstu kreiptis į vaikus. Siūlau tokį sumanymą kovoje su svetimomis priemaišomis mūsų kalboje. Kiekvienoje šeimoje įsitaisykime taupomąją kasą ir apsidėkime pabauda — už kiekvieną amerikonišką žodį, įmaišytą į lietuvių kalbą, po 1 centą. Padarykime sutartį su visais šeimos nariais ir surinktus tokiu būdu centus dėkime į taupomąją kasą. Sutarkime, kad metų gale tuos surinktus pinigus pasiųsime Vokietijoje likusiems lietuviams vaikučiams. Tokiu būdu padarysime dvigubą gerą darbą: saugosim savo kalbą nuo svetimbių ir suteiksime džiaugsmo varge likusiems mūsų draugams.

Išlaikykime gryną lietuvių kalbą ir lietuvišką širdį. Juk:

Lietuviais esame mes gimę,
Lietuviais turime ir būt!

MOKYKLOS IR Mes

LAIŠKAS IŠ ANGLIJOS

Bradfordas. Mes čia gauname net 25 "Eglutės" egz., bet nieko nerandame apie mus parašyta. Tiesa, mums patinka eilutės ir pasakos ir istoriniai pasiskaitymai, bet norime, kad apie mus ir kitų kraštų lietuviukai žinotų.

Taigi, klausykite!

Mes čia Bradforde turime šeštadienio Lietuvių Mokyklą. Mūsų tėvai ir mokytojai ją vadina vargo mokykla, bet mums tas vardas nepatinka. Mokykloje mus moko tikybės, lietuvių kalbos, skaitymo ir rašymo, geografijos, istorijos. Seniau su mumis dirbo mokytojai J. Jakubka, V. Taseckas, St. Juozapavičius, O. Peleckienė ir k. Dabar mus moko J. Bružinskas, kuris yra ir skautų vadas, ir S. Kazlauskas. Be to, nuo pat pradžios mus moko, lanko ir įvairių pramogų sugalvoja kun. J. Kuzmickis.

Kalėdų metu mes turėjome savo pramogėlę su vaidinimu, eglute ir Kalėdų Seneliu. Vaidinome mes patys kunigėlio parašytą vaizdelį "Kalėdų naktį". Jame buvo pavaizduota, kaip Kalėdos gali būti švenčiamos mūsų tėvynėje Lietuvoje. Gražiai suvaidino Justukas Bavarskis, Irutė Polikauskaitė, Rimutis Daržinskas. Rima Sinkevičiūtė ir S. Kazlauskas. O dar gražiau pašoko Kalėdų Senelio palydovės sniegulės — Liūda ir Birutė Zabitaitytės ir Irutė Polikauskaitė. Po to į mus prašneko Kalėdų Se-

nelis, su kuriuo kartu pagiedojome, padainavome ir apie Lietuvą pasikalbėjome. Už tai jis kiekvienam mūsų — o buvome susirinkę net 54 — davė dovanėlių. Žinoma, kiti iš mūsų buvo labai maži. Tokia Irutė vos ant scenos užsiriti, o pamačiusi Senelį, išsigando jo barzdos ir garsiai pravirko.

Esame beveik visi skautai. Sueigas darome beveik kas savaitę. Mes dainuojame, žaidžiame, eilėraščius sakome. Su mumis dirba ir vyresnieji — S. Kazlauskas, Z. Daržinskaitė, J. Gurskytė ir k. Visiems gi padeda J. Bružinskas, kuris pas mus atvažiuoja iš Halifaxo.

Praėjusią vasarą buvome stovykloje. Buvo labai linksma. Laukiame vasaros, kada vėl, turbūt, vadai ką nors sugalvos.

Lietuviškai dar nepamiršome, nors kai kurie žodžiai jau maišosi. Sunku su rašymu: juk tos raidės visai kitaip tariamos. Mokytojas diktuoja: "i", o mes rašome — "e".

Susirgo mūsų broliukas Justukas Bavarskis. Ligoninėje darė jam akies operaciją. Tikime, kad jis greit pagis ir galės vaikščioti be "akuliorų".

Tai tiek šį kartą. Iki pasimatymo kitą kartą.

J o n u k a s

• Rochesterio lietuvių mokykloje labai gražiai suvaidintas J. Kuzmickio veikalelis "Mažasis didvyris".

BROOKLYNAS, Vasario 1 dieną Maironio Vardo Šeštadieninėje Mokykloje buvo įteikti atestatai baigusiems gimnazijos 8 klasių lietuviškųjų dalykų kursą. Atestatus gavo: Aušra Bendoriūtė, Gražvydas Botyrius, Irena Banaitytė, Romualdas Penikas, Saulius Remeza, Ona Ališytė, Jūra Bendoriūtė,

Vida Gintautaitė, Kęstutis Krinickas, Sigitas Novickis ir Algirdas Sperauskas. Be to pavasarį tokius pat atestatus yra jau gavę Jonas Ulėnas, Romualdas Adomaitis ir Ričardas Kontrimas. Tai pirmoji abiturientų laida šioje mokykloje.

Maironio Vardo Šeštadieninėje Lietuvių Mokykloje Brooklyne sausio 4 dieną buvo labai graži šventė. Dainavo mokyklos choras, pašoko tautinių šokių, deklamavo. Čia matome vaidinimą „Betliejus“, kurį parašė ir režisavo mokytoja Gerdvilienė.

Nuotr. V. Maželio

VARLIŲ KARALIUS

(Atkelta iš 47 puslapio)

- Kurr peilis? Kurr peilis?
- Ku-oks? Ku-oks?
- Baltkrriaunis, baltkrriaunis!
- Ką pjausi? ką pjausi?
- Gandrą! Gandrą!

Bet vos karalius Gandras, išgirdęs tokį piktžodžiavimą, sušunka iš savo lizdo: „Klia, klia!“ kaip jos visos nutyla ir ima pasigerindamos kurkti:

- Gerras karralius!
- Gerras Gandrrelis!
- Grraži karralienė!
- Grraži Gandrrienė!
- Ka-apgis, ka-apgis, ka-apgis!

TRUPUTĮ PAGALVOK

NR. 1 UŽDAVINIŲ ATSAKYMAI

1. Skrido 56 balandžiai. Uždavinį lengviausiai išspręsti šiuo būdu: iš 100 atimti 2, gaunam 98. Dabar žiūrėkime į kiek dalių reikėtų tą skaičių dalinti? Vienetu laikome mažiausią balandžių dalį, tokiu būdu dalys taip susidaro $1+2+4=7$. Padalinkime 98 iš 7, gauname 14. Šį skaičių atatinkamai daugindami, kaip nurodyta uždavinyje, ir gauname 56.

2. Pirmiausia 7 dauginti iš 7, pridėti 7, padalinti iš 7 ir pridėti 7, gausime 15.

3. Degtukus reikia dėti šia tvarka: 5 ant 2, paskui 7 ant 10, toliau 3 ant 8, paskui 1 ant 4 ir pagaliau 9 ant 6.

4. Katinas, Sibiras, kalinys, Sigitas, kibirėlis, sankryžos.

5. Žiema — Ema — Emalis.

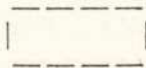
UŽDAVINIAI

1. Brūkšnelių vietoje įrašykite raides. Pirmoje eilutėje statmenai žemyn turite gauti vardą didžiojo aušrininko. Gulščiai:

1. ----- (Lietuvis mokslininkas, gyvenęs Amerikoje),
2. ----- (Rytų Lietuvos miestas, kuriame buvo žemės ūkio mokykla),
3. ----- (Daiktas, vartojamas valgant),
4. ----- (Europos valstybė),
5. ----- (Lietuvos upė),
6. ----- (Daržovė turinti didelius vaisius),
7. ----- (Ventos intakas),
8. ----- (Ką darome, kai esame pavargę),
9. ----- (Prieskonis vartojamas prie mėsos),
10. ----- (Ką daro vasarą skautai),
11. ----- (Lietuvos kariuomenės pulkas, stovėjęs Alytuje),
12. ----- (Vasarvietė prie Klaipėdos).

Uždavinys vertinamas 12 taškų. Sudarė *Adolfas Bernotas, Waterbury, Conn.*

2. Iš 10 degtukų padarykite gardą:

Jame telpa 100 avių. Padvigubinkite tą gardą, kad jame tilptų 200 avių, panaudodami tik 2 degtuku.

Uždavinys vertinamas 2 taškais. Atsiuntė *Zenonas Seliokas, Waterbury, Conn.*

MISLĖS

NR. 1 MİSLIŲ ĮMINIMAI

1. Pavasaris, vasara, ruduo, žiema, 2. Šluota.

1. Lazdynas, tame lazdyne eglynas, tame eglyne ežeras, o ežere raudonos žuvytės.
2. Vienas žiopso, du spokso, vienas uosto, du kiokso.
3. Lauke šnarėjau, tarp akmenų dulkėjau, krosnyje kvepėjau.
4. Juodas kaip smala, apsiūtas šikšna, bet skanus.
5. Kai būrys vilkų miške apsupa mešką, į kurią pusę ji bėgs?

1-4 mįslės atsiuntė *A. Bernotas*, 5-tą atsiuntė *R. Kerpė*.

Mįslių atminimas vertinamas 2 taškais.

Ar jau atnaujinote "Eglutės" prenumeratą 1953 metams?

Didž. Gerb. Redaktoriau,
brangūs Dalyte ir Gediminai,

Užjaučiame Jūsų gilų skausmą dėl Jūsų žmonos — mamytės mirties. Tegul jums bus paguoda Kristaus žodžiai: "Aš esu prisikėlimas ir gyvybė; kas tiki į mane, nors būtų miręs bus gyvas" (Jon. 11, 25).

Mes kiekvienas sukalbėsime maldele už Jūsų mamytę ir Jus.

"Eglutės" Administracija
ir
Skaitytojai.

LAIŠKAI
Redaktoriui

Gerb. Pone Redaktoriau,

Sveikinu su Šv. Kalėdom ir linkiu laimingų N. Metų.

Aš visada nekantriai laikiu "Eglutės". Man labai patiko "Anykščių Šilelis".

Gruodžio mėnesio 28 dieną mus, Windsorro vaikučius, aplankys Lietuvos Kalėdų Senelis. Aš išmokau eilėraštį "Kalėdų Senelis iš Lietuvos".

Milda Kristina Pakauskaitė,
7 metų, Windsor, Kanada.

"Eglutės" Redakcijai

Sveikinu visus "Eglutės" skaitytojus ir bendradarbius su Naujais 1953 Metais ir linkiu visiems daug laimės ir džiaugsmo, o sekančiais metais jau visiems būti savo tėvynėje Lietuvoje.

Gavus "Eglutės" nr. 9 lapkričio mėn. ir radus įdomų man uždavinį, stengiuosi jį, padedant saviškiams, išspręsti, jeigu tai bus teisingai, jeigu bus suklęsta — atsiprašau. Mes gyvenam toli Argentinoje ir vėlai gau nu šį vaikų laikraštėlį, kuris man labai patinka.

Man labiausiai patinka: Svirplys Muzikantas, Senutės pasakos, Skruzdėlytė Greitutė, eilėraščiai.

Su pagarba

Nijolė Papečkytė,
Rosario, Argentina.

Naujos knygos

Petras Pilka, ŽVIRBLIAI INKILĖNUOS — puiki eiliuota pasaka, kuri patinka ne tik mažiesiems, bet ir suaugusiems. Apie ją plačiau skaitykite kitame numeryje.

Povilas Gaučys, PIETŲ KRYŽIAUS PADANGĖJE — Pietų Amerikos novelių didelė ir įdomi knyga. Ją išleido Lietuviškos knygos Klubas Čikagoje. 480 pusl., kaina 4.50 dol.

Liudas Dovydenas, PER KLAUSUČIŲ ŪLYTĖLĘ — apysaka iš Lietuvos kaimo. Išleido Gabija Brooklyne.

Romain Rolland, PETRAS IR LIUCIJA — romanas verstas iš prancūzų kalbos. Išleido Gabija Brooklyne.

Jau išėjo labai įdomūs pirmieji šių metų ATEITIES, MARGUČIO, LUX CHRISTI numeriai.

TAŠKŲ DĖDĖS DOVANOS

Taškų Dėdė sveikina visus Eglutės uždavinių sprendėjus ir džiaugiasi, kad praejusiais metais taškų rinkime dalyvavo tikrai nemažas skaitytojų skaičius. Dėdė tiki, kad šiais metais dar daugiau susidomės šiuo Eglutės skyriumi.

Čia skelbiami *taškų rinkėjai*, pradedant nuo daugiausia surinkusių ir baigiant mažiausiai surinkusiais:

Adolfas Bernotas 389 taškai, Giedrė Bajorūnaitė 247, Algimantas Šniokaitis 242, Romualdas Kerpė 234, Eugenija Latauskaitė 202, Vytas Svalbonas 200, Zigmas Sadauskas 199, Julius Treigys 193, Palmira Malčiauskaitė 165, Aldona Kasperavičiūtė 164, Aleksandras Gaška 162, Zina Tamašauskaitė 154, New Britain Lietuvių Šeštadieninė Mokykla 151, Kaziukas Jankauskas 150, Ramunė Juozevičiūtė 145, Birutė Klovaitė 135, Algirdas Špakauskas 135, Milda Enskaitytė 103, Rimgaudas Nemickas 101, Danguolė Markutė 97, Alvydas Bagdanskis 93, Vaidotas Baipšys 89, Rasa Augiūtė 87, Vytautas Paliulis 85, Jurgis Augius 77, Rimvydas Grigaliūnas 77, Giedrė Malinauskaitė 75, Rimutis Sužiedėlis 53, Laimutė Kerulytė 50, Vitolis Duoblys 43, Gediminas Breickmanas 36, Rimantas Karaliūnas 35, Regina Galdikaitė 34, Dalia Naujokaitytė 34, Džiugas Augius 33, Rūta Daugėlaitė 29, Rasutė Dabrilaitė 28, Jūnona Pogirskytė 25, Algis Šaulys 22, Irena Freimanaitė 22, Regina Vilutytė 20, Algirdas Kuraitis 20, Dalia Petraitytė 19, R. A. Repšys 18, Kęstutis Salučka 18, Al Gustaitis 17, Nijolė Beleskaitė 16, Jurgis Valaitis 16, Nijolė Papečkaitė 14, Arūnas L. Bujokas 13, Jūratė Petravičiūtė 12, Aldona Valaitytė 10, Algis Bublys, 9, Viktorija Čiunkaitė 4, Vytenis Damušis 3, Jonas Mačiūnas 3, Rimvydas Plenys 3, E. Povilauskaitė 3, Edmundas Spirauskas 3, Alvidas Stonkus 3, Joana Vaitkutė 3.

Matote, kad taškų rinkėjų yra didelis būrys. Daugumas jų yra surinkę nemažą taškų. Tačiau Taškų Dėdė galėjo paskirti tik 7 dovanas. Taigi tik 7 pirmieji gauna dovanėles knygomis, o visiems kitiems Taškų Dėdė sako labai nuoširdžiai ačiū ir ragina šiais metais išeiti į pirmąsias eiles.

Dovanos: pirmoji dovana teko *Adolfui Bernotui* iš Waterbury, Conn. Skiriama dėl knyga — LIETUVIŲ POEZIJOS ANTOLOGIJA. Antroji dovana teko *Giedrei Bajorūnaitei* iš Riverdale, N. Dakota, trečioji dovana teko *Algimantui Šniokačiui* iš Saginaw, Mich., ketvirtoji — *Romualdui Kerpei* iš Anna, Ill.; antrosios, trečiosios ir ketvirtosios vietos laimėtojams skiriama po knygą Vytės Nemunėlio — Vytauto Augustino PO TĖVYNĖS DANGUMI. Penktoji dovana teko *Eugenijai Latauskaitei* iš Hamilton, Ont., Kanadoje, šeštoji — *Vytui Svalbonui* iš Brooklyn, N. Y., ir septintoji — *Zigmui Sadauskui* iš Decatur, Ill.; penktosios, šeštosios ir septintosios vietos laimėtojams skiriama po knygą Jurgio Jankaus PO RAGANOS KIRVIU (knyga baigiama spausdinti). Ir šių metų daugumas laimėtojų gyvena mažesniuose miestuose. Didmiesčių gyventojai, matyt, mažiau turi laiko.

JAUNIEJI EGLUTĖS BENDRADARbiai

Taškų rinkėjai yra malonūs Eglutės bendradarbiai. Nemaža jų siūsdavo redaktoriui ne tik uždavinių sprendimus, bet ir savo sudarytus uždavinius, parašydavo laiškus apie laikraščio turinį, sukurdavo eilėraščių ir rašinėlių, duodavo žinučių iš savo mokyklų ir t. t. Tačiau redaktorius turi dar kelioliką bendradarbių, kurie uždavinių sprendime nedalyvavo ir taškų nerinko, bet kurie gelbėjo redaktoriui visokiais savo raštais ir sugalvotais uždaviniais. Jų darbą redaktorius taip pat mėgino įvertinti taškais.

Štai tie žymiausieji jaunieji bendradarbiai:

Gediminas Naujokaitis 260 taškų, Faridas A. Maslauskas 110, Olga Šilainytė 81, Marina Gorodeckaitė 54, Jūra Gailiūšytė 34, Teresė Griškevičiūtė 33, Ina Mackevičiūtė 36, Raimundas Žičkus 20, Dalia Treigytė 20, Mirga Jasutytė 20, Ramutė Steikūnaitė 16, Jūratė Bernotaitė 10, Vytenis Vasiliūnas 10, Alfonsas Sotelis 10, Grožvyda Serapinaitė 20, J. Pauliukonytė 20, J. Kemešytė 10, N. Pupienytė 10, M. Lekniūtė 10 ir kiti.

Redaktorius sako visiems jauniems bendradarbiams labai nuoširdžiai ačiū. Tikisi, kad šiais metais jaunųjų bendradarbių būrelis dar padidės.

